



# DE ARBEIDSMARKT IN DE NIEUWE LIDSTATEN VAN DE EUROPESE UNIE

## *Hoofdstuk 11*

*Eef Stevens & Seppe Van Gils*

### **Kort samengevat**

De werkzaamheidsgraad in de nieuwe lidstaten van de Europese Unie bedraagt gemiddeld 55,9%, terwijl dit aandeel met 64,3% een stuk hoger ligt in EU-15. Toch moeten we niet alle nieuwe lidstaten over dezelfde kam scheren, het zijn namelijk Hongarije, Malta, Slowakije en vooral Polen die verantwoordelijk zijn voor deze lage gemiddelde werkzaamheidsgraad. In het Vlaams Gewest ligt de werkzaamheidsgraad op exact hetzelfde niveau als gemiddeld in de Europese Unie na de uitbreiding (EU-25), terwijl we in vergelijking met EU-15 nog een iets kleiner aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd tellen. In de oudste leeftijdsgroep is het verschil tussen EU-15 en de nieuwe lidstaten vrij groot waardoor België en Vlaanderen niet meer het laagste aandeel werkende ouderen van de Europese Unie tellen.

De werkloosheidsgraad in de nieuwe lidstaten bedraagt 14,7%, hetgeen heel wat meer is dan in EU-15 (8,1%). Ook hier is het Polen dat zich in negatieve zin laat opmerken, de werkloosheidsgraad bedraagt er maar liefst 19,9%. De opdeling naar leeftijd maakt duidelijk dat de situatie vooral problematisch is in de jongste leeftijdsgroep.

De nieuwe lidstaten tellen in vergelijking met EU-15 zowel minder laag- als hooggeschoolden in de bevolking op arbeidsleeftijd. Het aandeel middengeschoolden ligt er dan weer iets hoger. Vooral de situatie van de laaggeschoolden is precair in de nieuwe lidstaten. Ze kennen immers een vrij lage werkzaamheidsgraad. De samenleving is er nog vrij gesegmenteerd, waardoor er zich specifieke beleidsopties opdringen voor deze groep laaggeschoolden. Hierbij aansluitend zien we dat het aandeel 25- tot en met 64-jarigen dat deelneemt aan een opleiding in de nieuwe lidstaten beduidend lager ligt dan in EU-15 (5,6% tegenover 9,8%). Maar ook in Vlaanderen is de positie van laaggeschoolden op de arbeidsmarkt allesbehalve rooskleurig. Dit uit zich vooral in een relatief lage werkzaamheidsgraad. Met 52% ligt deze graad in Vlaanderen wel hoger dan gemiddeld in de nieuwe lidstaten, maar toch scoort Vlaanderen slechter dan zowel EU-15 als EU-25.

## 1 *Inleiding*

Sinds 1 mei 2004 telt de Europese Unie tien lidstaten meer. Vanzelfsprekend heeft dit een grote impact op vele beleidsdomeinen van de Unie. In dit hoofdstuk gaan we na in hoeverre de arbeidsmarkt(en) van de nieuwe lidstaten verschilt van de arbeidsmarkt(en) van de Europese Unie zoals deze er voor 1 mei 2004 uitzag (EU-15). Eerst bespreken we kort enkele demografische aspecten om daarna een beeld van de arbeidsmarkt(en) in de nieuwe lidstaten te geven door de werkzaamheids- en werkloosheidsgraden te analyseren. Vanuit het Europese beleidsniveau gaat veel belangstelling naar het onderwijsniveau van de bevolking en naar het thema levenslang leren. Een goed opgeleide bevolking die bereid is om zich indien nodig bij te scholen heeft de beste kansen om aan de slag te geraken (en te blijven) in de hedendaagse kenniseconomie, zo luidt de redenering. Daarom bespreken we in dit hoofdstuk ook het onderwijsniveau van de bevolking en de opleidingsdeelname. Dit hoofdstuk is gebaseerd op een uitgebreide nota over de arbeidsmarkten in de nieuwe lidstaten, die u vindt op de webstek [www.steunpuntwav.be](http://www.steunpuntwav.be).

## 2 *Demografie*

Door de uitbreiding met Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slowakije, Slovenië en Tsjechië is het aantal inwoners van de EU gestegen met 20% of zo'n 75 miljoen personen. De bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) is toegenomen met 50 miljoen personen, eveneens een stijging van 20%. Net iets meer dan de helft van deze toename is toe te schrijven aan Polen, het grootste land onder de nieuwe lidstaten.<sup>1</sup>

De bevolking op arbeidsleeftijd in de nieuwe lidstaten telt algemeen genomen een iets groter aandeel jongeren en een kleiner aandeel ouderen dan EU-15. Gemiddeld ligt het aandeel jongeren in EU-15 op 15,4%, terwijl dit aandeel in de nieuwe lidstaten 17,6% bedraagt. Vooral Estland, Malta, Polen en Slowakije tellen een relatief groot aandeel 15- tot en met 24-jarigen in de bevolking op arbeidsleeftijd. Het aandeel ouderen ligt daarentegen lager in de nieuwe lidstaten

---

1 Voor een overzicht van het gedetailleerd cijfermateriaal dat gebruikt wordt in dit hoofdstuk, verwijzen we naar [www.steunpuntwav.be](http://www.steunpuntwav.be), WAV nota's en persteksten, Via Warschau naar Lissabon, bijlagen. Omdat we voor deze nota gebruik hebben gemaakt van jaargemiddelden in plaats van kwartaalgegevens, kunnen de cijfers van de Europese lidstaten licht afwijken van elders gepubliceerd cijfermateriaal. Meer uitleg hierover vindt u in de methodologische achtergrond van dit hoofdstuk op [www.steunpuntwav.be](http://www.steunpuntwav.be), rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2004, Jaarboek, Methodologie.

(23,6%) dan in EU-15 (25,4%). Dit komt voornamelijk door het kleine aandeel ouderen in Polen, Slowakije en Slovenië.

### **3** *Een beeld van de arbeidsmarkt in de nieuwe lidstaten*

#### 3.1 Werkzaamheidsgraad

Zoals blijkt uit tabel 11.1 ligt de werkzaamheidsgraad van de uitgebreide Unie (62,9%) lager dan de werkzaamheidsgraad van EU-15 (64,3%). Bekijken we enkel de nieuwe lidstaten, dan zien we dat deze landen samen een werkzaamheidsgraad van 55,9% noteren. Het verschil tussen EU-15 en de nieuw toegetreden lidstaten is dus aanzienlijk en bedraagt 8,4 procentpunten (ppn). Hierdoor wordt de doelstelling om tegen 2010 een werkzaamheidsgraad zo dicht mogelijk tegen 70% te bereiken nog ambitieuzer. De werkzaamheidsgraad van Vlaanderen ligt met 62,9% op exact hetzelfde niveau als gemiddeld in de Europese Unie na de uitbreiding (EU-25), terwijl we in vergelijking met EU-15 nog een iets kleiner aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd tellen.

Deze lagere werkzaamheidsgraad in de nieuwe lidstaten hangt voor een deel samen met het patroon van arbeidstijden in deze landen. Op het gebied van arbeidstijden vertonen de nieuwe lidstaten en EU-15 immers een aantal belangrijke verschillen. In de eerste plaats ligt het aandeel deeltijds werkenden structureel lager in de nieuwe lidstaten. In de tweede plaats ligt het gemiddeld aantal gewerkte uren in alle nieuwe lidstaten een stuk hoger dan in EU-15 en dit zowel bij voltijds als bij deeltijds werkenden. De vaststelling dat er minder deeltijds wordt gewerkt en dat zowel de voltijds als de deeltijds werkenden gemiddeld meer uren presteren in de nieuwe lidstaten wil zeggen dat de beschikbare hoeveelheid arbeid in deze nieuw toegetreden lidstaten over minder mensen wordt verdeeld dan in EU-15. Een beleid gericht op arbeidsherverdeling zou met andere woorden de werkzaamheidsgraad omhoog kunnen krikken en een onderdeel kunnen vormen van de weg naar Lissabon.

Tabel 11.1

Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad naar geslacht (EU-25, EU-15 en Nieuwe lidstaten; 2003)

(%)	Werkzaamheidsgraad			Werkloosheidsgraad		
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
<b>EU-25</b>	<b>62,9</b>	<b>70,8</b>	<b>54,9</b>	<b>9,2</b>	<b>8,5</b>	<b>10,1</b>
<b>EU-15</b>	<b>64,3</b>	<b>72,6</b>	<b>55,9</b>	<b>8,1</b>	<b>7,5</b>	<b>9,0</b>
<i>Vlaams Gewest</i>	62,9	70,7	55,0	5,7	5,2	6,3
<i>België</i>	59,6	67,3	51,8	8,2	7,7	8,9
Denemarken	75,1	79,6	70,5	5,5	4,9	6,1
Duitsland	64,9	70,9	58,9	9,9	10,3	9,4
Finland	67,7	69,6	65,7	9,0	8,1	10,1
Frankrijk	62,8	68,9	56,7	9,1	9,3	8,9
Griekenland	57,8	72,4	43,7	9,4	6,1	14,3
Ierland	65,4	75,0	55,8	4,8	5,1	4,4
Italië	56,1	69,6	42,7	8,8	6,9	11,7
Luxemburg (2002)	63,4	75,2	51,4	2,6	1,8	3,8
Nederland	73,5	80,9	65,8	3,7	3,6	3,9
Oostenrijk	68,2	75,3	61,2	4,8	5,1	4,3
Portugal	67,2	74,1	60,6	6,8	5,9	7,7
Spanje	59,7	73,2	46,0	11,4	8,2	16,0
Verenigd Koninkrijk	71,8	78,1	65,3	5,0	5,5	4,3
Zweden	72,9	74,2	71,5	5,7	6,2	5,2
<b>Nieuwe lidstaten</b>	<b>55,9</b>	<b>61,7</b>	<b>50,2</b>	<b>14,7</b>	<b>14,1</b>	<b>15,4</b>
Cyprus	69,2	79,1	60,1	4,2	3,9	4,7
Estland	62,9	67,3	59,0	10,4	10,4	10,2
Hongarije	57,0	63,5	50,9	5,9	6,2	5,6
Letland	61,8	66,1	57,9	10,7	10,8	10,6
Litouwen	61,1	64,0	58,4	12,5	12,9	12,2
Malta	53,9	74,3	33,3	8,2	7,3	10,0
Polen	51,2	56,5	46,0	19,9	19,3	20,7
Slovenië	62,6	67,3	57,6	6,8	6,4	7,2
Slowakije	57,7	63,3	52,2	17,6	17,4	17,7
Tsjechië	64,7	73,1	56,3	7,9	6,2	9,9

Bron: Eurostat LFS, NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

Achter de gemiddelde lagere werkzaamheidsgraad van de nieuwe lidstaten gaan er heel wat verschillen schuil. De meerderheid van die landen kent immers een bijna even hoge (of in sommige gevallen zelfs een hogere) werkzaamheidsgraad als het EU-15-gemiddelde. Het aandeel werkenden in Estland (62,9%), Letland (61,8%), Litouwen (61,1%) en Slovenië (62,6%) ligt niet zo heel ver onder de werkzaamheidsgraad van EU-15 (64,3%). Tsjechië en Cyprus scoren met een werkzaamheidsgraad van respectievelijk 64,7% en 69,2% zelfs beter. Dit is echter niet het geval voor Hongarije (57%), Malta (53,9%), Slowakije (57,7%) en vooral voor Polen, dat met een werkzaamheidsgraad van 51,2% helemaal onderaan de rangschik-

king van EU-25 belandt. Het minder goede resultaat van Polen heeft echter een grote invloed op de gemiddelde prestatie van de nieuwe lidstaten: meer dan de helft van de nieuwe Europeanen (51,3%) komt immers uit Polen. Als we Polen niet meetellen in de berekening van het aandeel werkenden, ligt de gemiddelde werkzaamheidsgraad in de nieuwe lidstaten maar liefst 4,9 ppn hoger (60,8%).

De opdeling naar geslacht leert dat zowel de mannelijke als de vrouwelijke werkzaamheidsgraad in de nieuwe lidstaten (gemiddeld) lager ligt dan in EU-15. Toch is het verschil sterker bij mannen. Gemiddeld in de nieuwe lidstaten bedraagt het aandeel werkende mannen immers 61,7%, een verschil van maar liefst 11,1 ppn met EU-15. Wederom laat Polen, met een mannelijke werkzaamheidsgraad van 56,5%, de slechtste score van EU-25 optekenen. Bij de vrouwen ligt de situatie enigszins anders. Het aandeel werkende vrouwen in de nieuwe lidstaten ligt met 50,2% wel onder het niveau van EU-15, maar het verschil tussen beide bedraagt 'slechts' 5,1 ppn en is dus niet zo groot als bij de mannen. De score van Polen is ook hier niet bijzonder hoog, maar toch zijn er landen die het er nog slechter van af brengen. De werkzaamheidsgraad van vrouwen in de Zuid-Europese landen Griekenland, Spanje en Italië ligt immers nog lager dan in Polen. De participatie van vrouwen aan de arbeidsmarkt is in deze landen, waar het mannelijke kostwinnersmodel (met een buitenshuis werkende man en een vrouw die de huishoudelijke taken op zich neemt) nog vrij sterk is ingeburgerd, heel wat minder ver gevorderd dan in de andere landen van EU-15. Daarnaast hebben vele van de nieuwe lidstaten een communistisch verleden, waar het veel gebruikelijker was voor vrouwen om buitenshuis te werken. Het jobverlies als gevolg van de ineenstorting van het communisme heeft vrouwen echter wel veel harder getroffen dan mannen. Dit komt omdat vele vrouwen in deze landen werkten in de publieke sector en omdat vele sociale voorzieningen zoals kinderopvang en dergelijke wegvielen met de verdwijning van het communisme (Mueller, 2000). Toch zien we in de cijfers dat het man-vrouwverschil nog steeds minder groot is in de nieuwe lidstaten dan in EU-15. Net zoals het geval was bij het totaal aandeel werkenden, ligt de werkzaamheidsgraad van zowel de Vlaamse mannen als de Vlaamse vrouwen op hetzelfde niveau als gemiddeld in EU-25.

Een belangrijk aandachtspunt van de Europese werkgelegenheidsstrategie is de werkzaamheidsgraad van de ouderen. België werd reeds verschillende malen op de vingers getikt door Europa omdat het het laagste aandeel werkende ouderen van de Unie telt. En ook het Vlaams Gewest doet met 42,1% werkende vijftigplussers niet beter. Met de uitbreiding is hierin verandering gekomen. Gemiddeld hebben de pas toegetreden lidstaten een werkzaamheidsgraad van 44,8% in de leeftijdsgroep van 50 tot en met 64 jaar, terwijl deze indicator 53,4% bedraagt in EU-15. Vooral de score van Polen springt wederom in het oog. Met een werkzaamheidsgraad van 38,8% neemt dit land de rode lantaarn van België (en Vlaanderen) over. Andere nieuwe lidstaten

 Hfdst. 8

met een relatief klein aandeel werkenden onder de ouderen zijn Hongarije (44,1%), Malta (41,7%), Slowakije (44,4%) en Slovenië (41,2%). Maar ook België en Vlaanderen behoren met een werkzaamheidsgraad van respectievelijk 42,4% en 41,1% nog steeds tot de slechtste leerlingen van de Europese klas. De Europese doelstelling om 50% van de ouderen aan het werk te krijgen tegen 2010 heeft betrekking op 55- tot en met 64-jarigen. De werkzaamheidsgraad in deze leeftijdsgroep laat ongeveer een gelijkaardig beeld zien als bij de groep van 50 tot en met 64 jaar.

### 3.2 Werkloosheidsgraad

De Europese werkloosheidsgraad ligt na de uitbreiding (9,2%) iets hoger dan ervoor (8,1%). Dit komt omdat het aandeel werklozen in de beroepsbevolking met 14,7% vrij hoog ligt in de nieuwe lidstaten. Ook hier bengelt Polen helemaal achteraan (19,9%), maar eveneens Slowakije, Litouwen, Letland en Estland laten een ILO-werkloosheidsgraad van meer dan 10% optekenen. België bevindt zich met een werkloosheidsgraad van 8,2% ongeveer op hetzelfde niveau als EU-15. Het Vlaams Gewest scoort met 5,7% werklozen in de beroepsbevolking een stuk beter (tabel 11.1).

Zowel in EU-15 als in de nieuwe lidstaten bereikt de werkloosheidsgraad het hoogste niveau bij jongeren van 15 tot en met 24 jaar. In de middengroep en zeker bij de ouderen ligt het aandeel werklozen in de beroepsbevolking een stuk lager. In Vlaanderen ligt de jongerenwerkloosheid op hetzelfde hoge niveau als in EU-15. De Vlamingen in de middelste en de oudste leeftijdscategorie hebben echter een werkloosheidsgraad die heel wat onder het niveau van EU-15 ligt. Daarnaast blijkt ook dat het verschil tussen EU-15 en de nieuwe lidstaten het grootst is bij de jongeren. De jongerenwerkloosheidsgraad ligt in de nieuwe lidstaten namelijk dubbel zo hoog als in EU-15. De werkloosheidsgraad bij jongeren bedraagt er 32,3%, terwijl deze indicator 15,8% bedraagt in EU-15. In Polen kunnen we spreken van een zeer groot probleem: de jongerenwerkloosheidsgraad bedraagt er niet minder dan 41,9%. Ook Slowakije doet het met 33,4% bijzonder slecht. Deze hoge jongerenwerkloosheid is bijzonder problematisch omdat de nieuwe lidstaten een relatief groot aandeel jongeren tellen. De Europese werkgelegenheidsstrategie hecht veel belang aan de preventieve aanpak van de (jongeren)werkloosheid, maar deze cijfers tonen aan dat het Europese beleid naast deze preventieve aanpak ook veel aandacht zal moeten besteden aan een curatieve aanpak die de bestaande werkloosheid in de lidstaten wegwerkt.

Daarnaast zien we dat de werkloosheidsgraad van zowel mannen als vrouwen in de nieuwe lidstaten een stuk boven het EU-15-gemiddelde ligt. Analoog met de werkzaamheidsgraad is de achterstand van de nieuwe lidstaten ten opzichte van EU-15 niet volledig dezelfde bij mannen

als bij vrouwen, maar toch is het onderscheid niet zo groot als bij het aandeel werkenden. Het verschil bij de mannen loopt namelijk op tot 7,5 ppn, terwijl dit bij vrouwen 6,5 ppn bedraagt. In België bevindt de werkloosheidsgraad van zowel mannen als vrouwen zich onder het niveau van EU-25 en ongeveer op gelijke hoogte als EU-15. In Vlaanderen ligt de werkloosheidsgraad van zowel mannen als vrouwen wel lager dan in EU-15.

#### 4 *Het onderwijsniveau in het uitgebreide Europa*

In deze paragraaf worden enkel de 25- tot en met 64-jarigen opgenomen in de analyse. Dit omdat de 15- tot en met 24-jarigen vaak nog studeren. Zij worden dan geclassificeerd volgens hun hoogst behaalde onderwijsniveau. Een 17-jarige die in het laatste jaar van het secundair onderwijs zit, zal bijvoorbeeld in de statistieken nog tot de laaggeschoolden worden geteld, aangezien zijn hoogst behaalde diploma dit van het lager secundair onderwijs is. Er zou aldus in de bevolking een oververtegenwoordiging optreden van de laaggeschoolden. Wanneer we ons beperken tot de 25- tot en met 64-jarigen is het risico op oververtegenwoordiging minder groot.

Tabel 11.2

Bevolking en werkzaamheidsgraad (25-64 jaar) naar onderwijsniveau (Vlaams Gewest, EU-25, EU-15 en Nieuwe lidstaten; 2003)

(%)	Aandeel in de bevolking	Werkzaamheidsgraad
<b>Vlaams Gewest</b>		
Laaggeschoold	37,5	52,0
Middengeschoold	34,1	76,2
Hooggeschoold	28,4	85,1
<b>EU-25</b>		
Laaggeschoold	30,7	54,4
Middengeschoold	45,7	72,7
Hooggeschoold	20,8	83,9
<b>EU-15</b>		
Laaggeschoold	33,1	55,9
Middengeschoold	41,6	74,4
Hooggeschoold	21,9	83,9
<b>Nieuwe lidstaten</b>		
Laaggeschoold	17,9	40,0
Middengeschoold	67,2	67,1
Hooggeschoold	14,9	83,6

Bron: Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WAV)

Tabel 11.2 illustreert meteen een duidelijk verschil tussen de EU-15-lidstaten en de tien nieuwe EU-lidstaten. De nieuwe lidstaten noteren een lager aandeel laag- en hogeschoolden en een hoger aandeel middengeschoolden dan gemiddeld in EU-15 en EU-25. Het Vlaams Gewest telt in vergelijking met zowel EU-15 als in vergelijking met het gemiddelde van de nieuwe lidstaten minder middengeschoolden en meer laag- en hogeschoolden.

De nieuwe lidstaten vertonen evenwel dezelfde patronen als in de EU-15-lidstaten: meer vrouwen dan mannen en meer ouderen dan jongeren zijn laaggeschoold. Bovendien stellen we zowel in EU-15 als in de nieuwe lidstaten globaal vast dat de vrouwen van de jongere generatie de mannen qua onderwijsniveau bijbenen en zelfs inhalen. Deze vaststellingen bevestigen enerzijds de stijgende participatie van vrouwen aan het onderwijs (Hermans; 2002). Anderzijds lopen deze vaststellingen parallel met het proces van toenemende scholarisatie: we merken immers een afname in het aandeel laaggeschoolden en een toename van de midden- en hogeschoolden.

De cijfers omtrent werkzaamheid, zoals besproken in paragraaf 3.1, krijgen meer diepgang wanneer het onderwijsniveau in de analyse wordt betrokken. Tabel 11.2 bevat het aandeel werkenden in de bevolking van 25 tot en met 64 jaar naar onderwijsniveau. De werkzaamheidsgraad neemt toe naarmate het onderwijsniveau stijgt en dit zowel in de nieuwe lidstaten, als in EU-15 en dus ook globaal in EU-25. Toch zijn er een aantal opmerkelijke verschillen aanwezig tussen EU-15 en de nieuwe lidstaten.

De *laaggeschoolden* of diegenen die maximaal een diploma lager secundair onderwijs behaalden, noteren in 2003 een werkzaamheidsgraad van 54,4% in EU-25. Het EU-15-gemiddelde ligt net iets hoger op 55,9%. In de nieuwe lidstaten ligt dit aandeel daarentegen heel wat lager: amper vier op tien van de laaggeschoolden hebben er een job. Wederom oefent Polen een neerwaartse druk uit met een werkzaamheidsgraad bij laaggeschoolden van amper 37,7%. Enkel Hongarije (37,4%) doet onder. Deze zwakke resultaten doen betere scores van onder andere Slovenië (54,2%), Letland (50%) en Estland (49,5%) teniet. De werkzaamheidsgraad van laaggeschoolden in Vlaanderen (52%) en vooral België (48,9%) ligt onder het niveau van EU-15, maar in vergelijking met het gemiddelde van de nieuwe lidstaten liggen deze graden wel hoger.

Ook bij de *middengeschoolden* of diegenen met een diploma hoger secundair onderwijs op zak merken we dat de nieuwe lidstaten (67,1%) het minder goed doen dan gemiddeld in EU-15 (74,4%). Opnieuw is Polen de oorzaak: 61,5% van de middengeschoolde Polen is aan het werk. In de overige nieuwe lidstaten ligt hun werkzaamheidsgraad hoger. In Tsjechië (75,3%) wordt



zelfs het EU-15-gemiddelde overschreden. De middengeschoolde Vlamingen doen het met een werkzaamheidsgraad van 76,2% ook beter ten opzichte van zowel EU-15 als EU-25.

Enkel bij diegenen die een opleiding aan de hogeschool of universiteit vervolledigden, kunnen de nieuwe lidstaten zich qua werkzaamheid handhaven. De werkzaamheid van de *hooggeschoolde* nieuwe EU-burgers bedraagt er immers 83,6% en hiermee komen ze nauw in de buurt van het gemiddelde van EU-15 (83,9%). Zelfs Polen zet hier met 82,7% een relatief goede prestatie neer. Andere nieuwe lidstaten doen evenwel nog beter. Zo noteren onder meer de hooggeschoolde Slovenen, Tsjechen en Slowaken hogere werkzaamheidsgraden dan het EU-15-gemiddelde. Ook in het Vlaams Gewest noteren de hooggeschoolden een hoger aandeel werkenden dan gemiddeld in EU-15: ruim 85% van hen oefent een job uit anno 2003. In België gaat het om 83,6%.

Deze paragraaf over het onderwijsniveau van de bevolking in de nieuwe lidstaten maakt duidelijk dat vooral de situatie van de laaggeschoolden precair is in de nieuwe lidstaten. Ze kennen immers een vrij lage werkzaamheidsgraad. De samenleving is er dus nog vrij gesegmenteerd, waardoor er zich specifieke beleidsopties opdringen voor deze groep laaggeschoolden.

## 5 Opleidingsdeelname

Opleidingsdeelname wordt op Europees niveau gedefinieerd als het aandeel van de bevolking van 25 tot en met 64 jaar dat deelnam aan opleiding en vorming tijdens de referentieperiode van vier weken voorafgaand aan de enquête (de Eurostat Labour Force Survey). Anno 2003 is 9% van de 25- tot en met 64-jarige EU-25-onderdanen betrokken bij een opleiding (tabel 11.3). Vrouwen (9,7%) nemen vaker deel aan opleiding en vorming dan mannen (8,3%). Ondanks de globaal lagere opleidingsdeelname zien we ook dat dit aandeel hoger ligt bij vrouwen dan bij mannen in de nieuwe lidstaten (6,2% tegenover 5%).

Het aandeel 25- tot en met 64-jarigen dat deelneemt aan een opleiding ligt in de nieuwe lidstaten beduidend lager dan in EU-15 (5,6% tegenover 9,7%). In Malta (4,2%), Litouwen (4,5%), Slowakije (4,8%) en Polen (5%) is het aandeel inwoners die een opleiding volgen eerder beperkt. Ook hier blijkt dus dat de minder goede prestatie van Polen een grote invloed heeft op het totaalbeeld dat we krijgen van de nieuwe lidstaten, niet al deze landen scoren immers minder goed op deze Europese indicator. De Cyprioten (7,9%) en de Letten (8,1%) doen het namelijk beter dan gemiddeld in de nieuwe lidstaten, maar vooral de Slovenen nemen relatief gezien veel deel aan opleiding en vorming: met 15,1% zoeken zij aansluiting bij de beste leerlingen van de EU-15-klas

zoals Denemarken (18,9%), Finland (17,6%) en Nederland (16,5%). België doet het, net als Vlaanderen, met een aandeel van respectievelijk 7% en 7,6% van de 25- tot en met 64-jarigen in opleiding daarentegen minder goed dan gemiddeld in Europa.

**Tabel 11.3**

Opleidingsdeelname (gedurende de referentiemaand) naar geslacht (België, Vlaams Gewest, EU-25, EU-15 en Nieuwe lidstaten; 2003)

(%)	Opleidingsdeelname (25-64 jaar)		
	Totaal	Vrouwen	Mannen
EU-25	9,0	9,7	8,3
EU-15	9,8	10,5	9,1
<i>Vlaams Gewest</i>	7,6	7,6	7,6
<i>België</i>	7,0	6,9	7,0
Nieuwe lidstaten	5,6	6,2	5,0

Bron: Eurostat LFS, NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

Cijferbijlage: [www.steunpuntwav.be](http://www.steunpuntwav.be), rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2004, Jaarboek, Cijferbijlage.

Methodologie: [www.steunpuntwav.be](http://www.steunpuntwav.be), rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2004, Jaarboek, Methodologie.